

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11879/2022
18.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радослав Мађаров, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Зоран М. Марковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2765/21 од 30.11.2021. године, у седници одржаној 18.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2765/21 од 30.11.2021. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужене.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2765/21 од 30.11.2021. године у ставу првом и трећем изреке и пресуда Основног суда у Ивањици П 484/2017 од 18.03.2021. године у ставу првом и трећем изреке, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев да се обавезе тужена да исплати тужиоцу на име накнаде штете због неисплаћене зараде 2.867,76 евра са законском затезном каматом од 07.07.2017. године до исплате, у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена и захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 18.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П 484/2017 од 18.03.2021. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да му на име накнаде штете исплати 2.867,76 евра са каматом коју прописује Европска централна банка као емисиона банка за валуту евро, све у динарској противвредности по курсу НБС на дан испуњења почев од 04.03.2010. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године са законском каматом стопе Европске централне банке на главне

операције за рефинансирање увећане за 8% поена, па до коначне исплате, све у року од 15 дана од пријема пресуде. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев за исплату износа преко досуђеног од 2.867,76 евра до тражених 3.427 евра са каматом коју прописује Европска централна банка као емисиона банка за валуту евро, све у динарској противвредности по курсу НБС на дан испуњења почев од 04.03.2010. године до 24.12.2012. године, а од 25.12.2012. године са законском каматом стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати 60.806,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 2765/21 од 30.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке у погледу одлуке о накнади штете од 2.867,76 евра са законском затезном каматом од 07.07.2017. године, као дана подношења тужбе, у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена и у ставу трећем изреке (одлука о трошковима поступка). Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке у погледу законске затезне камате, тако што је одбијен захтев за исплату тражене камате на досуђени износ накнаде штете за период од 04.03.2010. године до 06.07.2017. године, као неоснован. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против другостепене пресуде, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права. Наводима ревизије и поднетим прилозима, тужена је конкретизовано указала да је правноснажним пресуђењем о досуди накнаде штете на терет тужене Републике Србије одступљено од судске праксе, због чега је овај суд разматрао дозвољеност ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног суда, о изјављеној ревизији потребно је одлучити ради уједначавања судске праксе, па је зато одлучено као у првом ставу изреке.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...87/18), Врховни суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен у предузећу „Металац“ а.д. Ивањица. Пресудом због пропуштања Општинског суда у Ивањици Пр 158/09 од 22.09.2009. године усвојен је тужбени захтев овде тужиоца против наведеног послодавца ради исплате минималне зараде, трошкова превоза, топлог оброка и уплате

доприноса. Тужиоцу је радни однос престао 04.03.2010. године, а уговором који је тог дана закључен између „Металац“ а.д. Ивањица и тужиоца постигнута је сагласност да ће послодавац неисплаћене нето зараде радницима, између осталог и тужиоцу, регулисати на тај начин што ће целокупна заостала потраживања радника по основу зараде и накнада зарада претворити у валуту евро на дан раскида радног односа, што за тужиоца износи 3.427 евра, а да ће утврђено потраживање биће исплаћено након окончања поступка приватизације. Чланом 4. уговора тужилац се обавезао да ће повући предлог за извршење на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Ивањици Пр 158/09, што је и учинио. Уговор о продаји капитала методом јавне аукције од 20.09.2007. године који је био закључен између Агенције за приватизацију и купца „Булцвет“ доо Сливен, Бугарска, а за предмет имао продају 70% друштвеног капитала субјекта приватизације „Слобода“ металопрерађивачко предузеће „Металац“ ДП Ивањица, је раскинут у 2009. години. Потом, Агенција за приватизацију је одустала од продаје друштвеног капитала субјекта приватизације предузећа „Металац“ ад Ивањица и 13.05.2009. године донела одлуку о преносу капитала Акцијском фонду Републике Србије. Решењем Привредног суда у Чачку Ст 340/10 од 26.08.2010. године над предузећем „Металац“ Ивањица отворен је поступак стечаја. Тужилац је у стечајном поступку пријавио потраживање по уговору од 04.03.2010. године. У том поступку, закључком од 11.04.2011. године тужиоцу је признато потраживање на име главног дуга 101.972,23 динара, камате на главни дуг 888,97 динара, што износи укупно 102.861,20 динара (признато у првом исплатном реду), износ главног дуга од 304.338,00 динара (признато у трећем исплатном реду), а камата условно призната од дана отварања стечаја до дана исплате. Тужиоцу је по решењу Фонда солидарности од 28.05.2012. године исплаћен износ од 64.400,00 динара на име зараде у периоду од 27.11.2009. године до 04.03.2010. године са припадајућим доприносима, што одговара динарској противвредности 559.24 евра на дан 05.07.2012. године. Разлику до уговором утврђеног потраживања од 3.427 евра, а која износи 2.867,76 евра, тужилац није остварио. Решењем Привредног суда у Чачку Ст број 340/2010 од 15.03.2016. године усвојен је завршни рачун стечајног управника од 10.02.2016. године и уз констатацију о намирењу разлучних поверилаца и стечајних поверилаца у одређеним износима, закључен је стечајни поступак над стечајним дужником. У стечајном поступку, правноснажно окончаном, тужилац није наплатио своје потраживање

Тужилац није подносио правно средство ради утврђења повреде права на суђење у разумном року у стечајном поступку.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, пресудама нижестепених судова обавезана је тужена Република Србија да тужиоцу исплати накнаду штете у износу од 2.867,76 евра у динарској противвредности са законском затезном каматом од подношења тужбе 07.07.2017. године до исплате, уз закључак о основаности тужбеног захтева у том делу, заснован на схватању да тужилац има право да неизмирено потраживање из радног односа утврђено у поступку стечаја спроведеном над привредним друштвом које је пословало са друштвеним капиталом, оствари као накнаду материјалне штете од Републике Србије, по основу њене објективне одговорности за неизвршење правноснажних судских одлука којима су потраживања утврђена али нису измирена у поступку стечаја.

По оцени Врховног суда, изнето правно становиште се не може прихватити као правилно.

У конкретном случају, тужиоцу је од стране стечајног управника признато потраживање према бившем послодавцу као стечајном дужнику над којим је стечајни поступак вођен и окончан. Међутим, тужилац није иницирао и исходило утврђење повреде права на суђење у разумном року у поступку ради принудног извршења. Код

таквог стања ствари, на страни тужене Републике Србије нису настали услови одговорности за штету коју тужилац у овом поступку потражује. Наиме, одредбом члана 58. став 1. Устава јемчи се мирно уживање својине и других имовинских права стечених по основу закона. У друга имовинска права стечена на основу закона спадају и новчана потраживања која се односе на исплату неизмирених зарада и припадајућих доприноса по основу рада. Када се ради о привредном друштву – дужнику који послује са већинским друштвеним или државним капиталом, тада се у односу на дуговања тог привредног друштва конституишу посебне обавезе Републике Србије. То је последица чињенице да се одредбом члана 86. став 1. Устава јемчи приватна, задружна и јавна својина, док је одредбом става 2. истог члана, одређено да се постојећа друштвена својина претвара у приватну својину под условима, на начин и у роковима предвиђеним законом. Имајући у виду да је Република Србија, законским активностима извршеним допунама и изменама Закона о приватизацији, континуирано вршила продужење утврђених рокова за приватизацију и да је тако онемогућено извршење судских одлука којима су запосленима била призната и досуђена потраживања из радног односа према послодавцу са већинским друштвеним, односно државним капиталом, овај суд је становишта да у тој ситуацији Република Србија одговара за износ утврђеног а неисплаћеног потраживања, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Са изнетом аргументацијом, према Закључку усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године, Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа, која су, без њихове кривице, остала неизвршена у поступку стечаја вођеним над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року. Исти услов важи и када је поступак стечаја отворен и спроведен над привредним друштвом након раскида уговора о приватизацији. У конкретном случају, тај услов није остварен, јер тужилац није подносио приговор за утврђење да му је повређено право на суђење у разумном року. Република Србија нема обавезу да тужиоцу накнади материјалну штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, јер се одредбе назначеног члана односе на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране стечајног дужника.

Са наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

Тужена је успела у спору и на основу члана 153. став 2. и члана 163. став 1. ЗПП остварује право на накнаду трошкова поступка, потребних и опредељено тражених по врсти и висини, и то за састав одговора на тужбу 6.000,00 динара и састав жалбе 12.000,00 динара, укупно 18.000,00 динара. О трошковима поступка је одлучено као у изреци, на основу члана 165. став 2. ЗПП.

Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић